

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 5Tos/200/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2123010943
Dátum vydania rozhodnutia: 02. 11. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Kristína Ferencziová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2023:2123010943.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Kristíny Ferencziovej a sudcov JUDr. Martina Žovinca a Mgr. Michala Polláka, v trestnej veci odsúdeného: A. B., nar. XX.XX.XXXX, o návrhu odsúdeného o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, o sťažnosti odsúdeného proti uzneseniu Okresného súdu Trnava zo dňa 12.06.2023, sp. zn. 8PP/30/2023, na neverejnom zasadnutí konanom dňa 2.11.2023 takto

rozhodol:

Podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sa sťažnosť odsúdeného A. B., nar. XX.XX.XXXX, z a m i e t a .

odôvodnenie:

1. Okresný súd Trnava (ďalej len „prvostupňový súd“ ale aj „okresný súd“) uznesením zo dňa 12.6.2023, sp. zn. 8PP/30/2023 rozhodol podľa § 66 ods. 1 písm. a), písm. b), ods. 2, ods. 3 Trestného zákona a § 415 ods. 1 Trestného poriadku tak, že žiadosť odsúdeného A. B. (ďalej len „odsúdený“) o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený rozsudkom Okresného súdu Galanta zo dňa 20.2.2019, sp. zn. 1T/90/2018 zamietol.

2. Proti uvedenému uzneseniu zahlásil odsúdený, na verejnom zasadnutí, ihneď po jeho vyhlásení, sťažnosť. Prokurátor sa na verejnom zasadnutí vzdal práva podať sťažnosť.

3. Odsúdený zahlásenú sťažnosť odôvodnil osobitným písomným podaním, v ktorom argumentoval nasledovne (skrátene):

Má za to, že boli porušené jeho základné práva podľa čl. 40 ods. 1 a čl. 50 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 40 ods. 5 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva podľa Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 5, čl. 6 ods. 1 a čl. 13.

Je si vedomý, že z ústavy ani zo zákona nevyplýva základné právo na to, aby bolo žiadosti odsúdeného o podmiennečné prepustenie vyhovené (III. ÚS 355/2021). Posúdenie splnenia základných podmienok podmiennečného prepustenia je vecou sudcovskej úvahy. Uvedenému nasvedčuje aj samotná formulácia § 66 ods. 1 Trestného zákona, v zmysle ktorého súd môže odsúdeného podmiennečne prepustiť na slobodu, ak sú nato splnené uvedené podmienky.

Podstatou jeho sťažnosti je, že okresný súd pri posudzovaní splnenia podmienok na jeho podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody nepripísal dostatočný význam zmenám v jeho správaní, ktoré boli podporené hodnotením jeho osoby, ale svoje rozhodnutie založil takmer výlučne na výpise z registra trestov, teda na skutočnostiach, ktoré predchádzali jeho odsúdeniu a nástupu do výkonu trestu odňatia slobody. Týmto je porušené nielen jeho základné právo na súdnu ochranu, ale aj zásada ne bis in idem.

Možnosť jeho podmiennečného prepustenia sa v dôsledku záverov okresného súdu stala iba iluzórnou, keďže ani pozitívne zmeny v jeho správaní nemôžu v zmysle už uvedeného prevážiť závery o jeho „kriminálnej minulosti“, na ktorej už v súčasnej dobe nemôže nič zmeniť.

Je možné, že výklad okresného súdu je výrazom zjavného faktického omylu či logického excesu, čím vybočuje zo zásad spravodlivého procesu a je tak prejavom svojvôle (bližšie k tomu nálezy Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II. ÚS 715/04 z 1.12.2005 a sp. zn. I. ÚS 2201/16 z 3.1.2017). Táto

situácia by mohla nastať, ak by súd rozhodoval na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu a svoje rozhodnutie by založil iba na informáciách z doby odsúdenia (pozri nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 611/2000 z 22.3.2021), ak svoje závery riadne a presvedčivo nezdôvodnil a ak prognózu vedenia riadneho života posudzoval iba na základe minulého správania odsúdeného, resp. okolnostiach vzťahujúcich sa k povahe a závažnosti spáchaného trestného činu (pozri nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 1735/10 z 12.5.2011).

Prognózu riadneho života, kde sa jeho sestra s jej manželom zaručili čestným vyhlásením, že po prípadnom podmieničnom prepustení môže bývať u nich až pokým si sám nezabezpečí svoje bývanie a že mu finančne pomôžu pokým si nájde práce a dostane výplatu, súd taktiež nebral do úvahy, resp. bagatelizoval.

Nepochybuje, že trestná minulosť je relevantným faktorom pri rozhodovaní o podmieničnom prepustení. Avšak predpoklad vedenia riadneho života nemôže byť založený predovšetkým, či dokonca výlučne na trestnej minulosti konkrétneho jedinca. Je potrebné zohľadniť ďalšie aktuálne poznatky o osobe odsúdeného, stav jeho nápravy, prostredie, v ktorom sa ocitne po prípadnom podmieničnom prepustení na slobode, ako aj zaoberať sa okolnosťami spáchania trestnej činnosti s ohľadom na mieru prekonania subjektívnych príčin tejto trestnej činnosti na strane odsúdeného. Trestnú minulosť nemožno hodnotiť formalisticky – koľkokrát bol jednotlivec odsúdený, koľkokrát vykonal nepodmieničný trest odňatia slobody, či koľkokrát porušil podmienky podmieničného prepustenia. Je potrebné zvážiť, pred akou dlhou dobou a z akých dôvodov došlo k spáchaniu trestných činov (predchádzajúcich) a či nemožno od odsúdeného na základe jeho aktuálneho výkonu trestu očakávať, že povedie riadny život (nálezy Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 2201/16 z 3.1.2017 a sp. zn. II. ÚS 1945/20 z 29.1.2021). Z pohľadu kriminality je vhodné zohľadniť aj praktické skúsenosti s výkonom trestu podmieničným prepustením, ktoré nasvedčujú, že dlhší čas strávený vo výkone trestu neposilňuje odradzujúci účinok trestnoprávných sankcií, ale môže pôsobiť opačne (Drago, Francesco „Odstrašujúce účinky väzenia Dôkazy prirodzeného experimentu, Journal of Political Economy“).

Okresný súd neprihliadol na to, že pri posudzovaní žiadosti o podmieničné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody je tiež potrebné vziať do úvahy, že § 68 ods. 1 Trestného zákona umožňuje uložiť odsúdenému primerané obmedzenia alebo povinnosti uvedené § 51 ods. 3 a 4 Trestného poriadku. Mieru rizika, ktorá je spojená s podmieničným prepustením odsúdeného, tak možno zmierniť uložením týchto opatrení. Súd sa nekriticky priklonil k námietkam prokurátora, pričom k jeho námietkam sa vôbec nevyjadril, resp. ich bagatelizoval, označil ich za bezvýznamné, čím porušil právo na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 Ústavy SR).

Odôvodnenie uznesenia považuje za protichodné dlhodobej rozhodovacej praxe ústavného súdu (III. ÚS 36/2010). Zmysel inštitútu podmieničného prepustenia spočíva v tom, aby odsúdený svojim chovaním a plnením povinností vo výkone trestu ukázal polepšenie. Ak vykonanou časťou trestu odňatia slobody bol účel trestu dosiahnutý, je ďalší trest nepotrebný, teda aj neodôvodnený. Hroziace nariadenie výkonu zvyšku trestu odňatia slobody riziko možnej recidívy znižuje.

Okresný súd sa obmedzil iba na konštatovanie neistej prognózy budúceho života a vychádzal iba z jeho trestnej minulosti, avšak splnenie tejto podmienky sám neskúmal. Táto úvaha súdu je preto nepodložená a nepreskúmateľná a svedčí o svojvôli okresného súdu, ktorý sa obmedzil iba na paušálne konštatovanie trestnej minulosti nepodloženého kvázi – dôvodu, prečo žiadosti o podmieničné prepustenie nevyhovieť (porovnaj I. ÚS 2201/16 zo dňa 3.1.2017 Česká republika). To je však v rozpore s konštantnou judikatúrou, pretože by mohlo dochádzať k dvojitému trestaniu, či nerešpektovaniu uloženého a vykonaného trestu (porovnaj II. ÚS 482/18 zo dňa 28.11.2018 Česká republika).

S odkazom na nález sp. zn. II. 1945/20 Česká republika pripomína, že súdy sú povinné svoje rozhodnutia riadne a logicky odôvodniť. Ako ústavný súd pripomenul už v náleze sp. zn. III. ÚS 611/2000 Česká republika, v pojednávaní je nutné zaistiť dostatok aktuálnych skutkových podkladov, a to aj k osobnosti odsúdeného, stav jeho nápravy a jeho možnej vnútornej premene (porovnaj nález sp. zn. I. ÚS 2201/6 zo dňa 3.1.2017). Získané podklady musí súd riadne zhodnotiť, pritom jeho úvaha musí byť vierohodná, logická a s dostatočnou oporou aj v návrhoch a podaniach účastníkov konania (nález sp. zn. III. ÚS 290/06 zo dňa 28.6.2007 Česká republika – N 108/45 SbNU459). Odôvodnenie rozhodnutia musí účastníkom konania umožňovať zoznámitelnosť tých úvah súdu, ktoré boli relevantné pre výsledok konania a tým preskúmateľnosť súdneho rozhodnutia z hľadiska zákonnosti a vecnej správnosti (nález sp. zn. I. ÚS 3755/17 zo dňa 13.8.2018 Česká republika). Pokiaľ súdy uvedené relevantné skutočnosti riadne nezohľadnia, môžu porušiť právo odsúdeného na súdnu ochranu zaručenú Ústavou Slovenskej republiky, čl. 46 (nálezy sp. zn. III. ÚS 611/2000, sp. zn. II. ÚS 2503/16, sp. zn. I. ÚS 2201/16 Českej republiky). Na takýto postup podľa jeho názoru okresný súd rezignoval.

Má za to, že uvedeným odôvodnením a rozhodnutím súd vybočil zo zásad spravodlivého procesu (sp. zn. III. ÚS 1873/21 zo dňa 14.9.2021 Česká republika body 19, 20, 21, 22, 23, 25,26).

Okresný súd konštatuje, že druhá zákonná podmienka a to tá, že odsúdený vo výkone trestu plnením svojich povinností a svojim správaním preukázal polepšenie, podľa názoru súdu splnená je. Následne poukázal na odôvodnenie jej splnenia. Tretia zákonná podmienka, t.j. dôvodné očakávanie vedenia riadneho života po podmieničnom prepustení na slobodu, splnená nie je. Následne zopakoval argumentáciu súdu. Ako už uviedol s týmto postojom súdu nesúhlasí a považuje ho za výraz zjavného omylu či logického excesu, ktorý vybočuje zo zásad spravodlivého procesu, lebo je prejavom svojvôle. Účel trest podľa trestného (poriadku) zákona je zabezpečiť ochranu spoločnosti pred páchatelom tým, že mu zabráni v páchaní ďalšej trestnej činnosti a vytvorí podmienky na jeho prevýchovu k tomu, aby viedol riadny život a súčasne iných odradí od páchania trestných činov, trest zároveň vyjadruje morálne odsúdenie páchatel'a spoločnosťou. Trestanie tak v sebe zahŕňa aj aspekt resocializácie odsúdeného a aspekt individuálnej prevencie. Zmyslom inštitútu podmieničného prepustenia spočíva v motivácii odsúdeného k tomu, aby svojim chovaním a plnením povinností vo výkone trestu ukázal polepšenie. Ak vykonanou časťou trestu odňatia slobody bol účel trestu dosiahnutý, je ďalší trest nepotrebný a teda aj nedôvodný. Hroziace nariadenie výkonu zvyšku trestu odňatia slobody riziko možnej recidívy znižuje (I. ÚS 509/2022-40).

Z odporúčania Výboru ministrov rady Európy Rec (2003) 22 o podmieničnom prepustení vyplýva, že možnosť podmieničného prepustenia by mala byť otvorená všetkým odsúdeným, a to v záujme zníženia škodlivých vplyvov uväznenia a tiež to, že v prípade, že rozhodnutie o podmieničnom prepustení závisí na uvážení súdu či iného orgánu, kritéria pre takéto rozhodnutie by nemali byť príliš prísne, ale realistické a mali by byť vykladané tak, aby táto možnosť bola otvorená všetkým odsúdeným spĺňajúcim minimálne záruky vedenia riadneho života v budúcnosti.

V tejto súvislosti nie je možné prehliadnuť ani to, že bez ohľadu na sledovaný účel trestu môže byť pobyt vo väzení spojený s negatívnymi vplyvmi a účinkami na odsúdených, napríklad tým, že odsúdení môžu strátiť vo väzení niektoré návyky a schopnosti nevyhnutné pre život na slobode, resp. tým, že vo väzení nadviažu také škodlivé vzťahy, ktoré ich budú smerovať k ďalšej trestnej činnosti. Preto je podstatné, aby boli odsúdení prepustení z výkonu trestu v čase, keď bude splnený účel trestu a aby nezostávali vo výkone trestu zbytočne dlho (III. ÚS 355/2021).

Z trestného zákona (§ 66 a nasl.) možno vyvodit' tri podmienky podmieničného prepustenia, a to ak odsúdený vo výkone trestu odňatia slobody plnením svojich povinností a svojim správaním preukázal polepšenie, sa môže od neho očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život a vykonanie časti trestu. Pri rozhodovaní o podmieničnom prepustení súd prihliadne aj na povahu spáchaného trestného činu, a v akom ústave na výkon trestu odsúdený trest vykonáva. Pre účely preskúmania či sú splnené prvé dve podmienky, je nevyhnutné, aby si všeobecné súdy zabezpečili dostatok podkladov, z ktorých by bolo možné, s čo najväčšou mierou pravdepodobnosti usúdiť, či doterajší výkon trest splnil svoj účel. Pokiaľ všeobecné súdy túto povinnosť nespĺnia alebo ak zistené relevantné skutočnosti riadne nezohľadnia, môže porušiť právo odsúdeného na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy (I. ÚS 509/2022-40).

Okresný súd nevzal do úvahy ani jeho rodinné pomery, napríklad vzťah k matke, jej nepriaznivý zdravotný stav a nemožnosť stýkať sa s ňou ani časový aspekt (vplyv dĺžky pobytu vo výkone trestu odňatia slobody na jeho osobu), či nevysvetlil, prečo ani stanovenie maximálnej dĺžky skúšobnej doby a dohľad probačného úradníka po prepustení na slobody nepovažuje za dostačujúce opatrenie.

Vzhľadom na uvedené navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a prepustiť ho na slobodu.

4. Odsúdený zahlásenú sťažnosť odôvodnil aj prostredníctvom svojho obhajcu Mgr. Michala Lysa, v ktorej argumentoval nasledovne (skrátene):

Napadnuté uznesenie považuje za vecne nesprávne a sťažnosťou ho napáda čo do všetkých výrokov ako aj do postupu súdu, ktorý mu predchádzal.

Prvostupňový súd odôvodnil napadnuté uznesenie po jeho vyhlásení tým, že hoci je splnená prvá zákonná (formálna) podmienka a druhá zákonná (materiálna) podmienka na podmieničné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, nie je splnená tretia zákonná (druhá materiálna) podmienka na podmieničné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, t.j. odôvodnené očakávanie vedenia riadneho života odsúdeného po jeho prepustení na slobodu a že súd k tomuto záveru dospel s poukazom na trestnú minulosť odsúdeného, jeho osem záznamov v registri trestov, a povahu trestnej činnosti. Následne poukázal na argumentáciu okresného súdu uvedenú v odôvodnení napadnutého uznesenia. Argumentáciu súdu ohľadom nesplnenia tretej zákonnej (druhej materiálnej) podmienky považuje za všeobecnú a nezohľadňujúcu skutočnosť, že páchanie trestnej činnosti bolo v minulosti už zohľadnené pri ukladaní jednotlivých trestov v minulosti (uvedená okolnosť už bola predmetom posudzovania pri

rozhodovaní o druhu a výmere trestu). Ak by sme prijali argumentáciu obsiahnutú v napadnutom uznesení, nebolo by v prípade odsúdených, ktorí sa už v minulosti dopustili trestnej činnosti týchto možné podmienične prepustiť z výkonu trestu odňatia slobody, pretože by bolo možné vždy konštatovať, že s poukazom na odpis registra trestov sa opakovane dopúšťali trestnej činnosti, a preto možno konštatovať, že majú sklony páchať trestnú činnosť a ak zlyhali raz, zlyhajú znova (tu pripomína, že bol síce za svoju trestnú činnosť viackrát odsúdený, ale podľa verejne prístupných štatistík, viac ako polovica odsúdených vykonávajúcich si trest odňatia slobody vykonáva trest odňatia slobody opakovane).

Napriek splneniu dvoch zákonných podmienok prepustenia z výkonu trestu odňatia, ktoré sú objektívne verifikovateľné (trvanie výkonu trestu odňatia slobody a hodnotenie ústavu) nespĺnil práve tretiu zákonnú podmienku, ktorá je v prevažnej miere závislá na úvahe súdu. Práve táto skutočnosť by mala pri odôvodnení splnenia/nespĺnenia tretej zákonnej podmienky logicky viesť k tomu, že súd nielen skonštatuje, že vyhodnotil dôkazy získané zákonným spôsobom podľa svojho vnútorného presvedčenia založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo aj v ich súhrne, ale uvedie, akými úvahami sa pri formovaní svojho vnútorného presvedčenia riadil a akým spôsobom zohľadnil jednotlivé okolnosti prípadu.

Je si vedomý, že podmieničné prepustenie je mimoriadnym zákonným inštitútom, ktorého mimoriadnosť spočíva v tom, že súd má možnosť a nie povinnosť odsúdeného podmienične prepustiť. To ale neznamená, že súdy majú možnosť svojvoľne rozhodnúť. Súdy musia rozhodovať tak, aby ich rozhodnutie bolo predvídateľné a presvedčivé. Samotné posúdenie splnenia zákonných podmienok na vyhovie žiadosti o podmieničné prepustenie je na jednej strane síce vecou sudcovskej úvahy a je na všeobecných súdoch, aby skúmali a posúdili, či podmienky na aplikáciu tohto inštitútu sú dané a aby svoje úvahy v tomto smere primeraným spôsobom odôvodnili, ale na strane druhej odsúdenému má byť jasne a zrozumiteľne vysvetlené, akým konkrétnym spôsobom sa má správať, aby preukázal polepšenie a aby od neho bolo možné očakávať, že povedie riadny život tak, aby mal vyššiu šancu pri ďalšom prejednaní svojej žiadosti podmieničné prepustenie. Ak by na odôvodnenie zamietavého rozhodnutia o podmieničnom prepustení bolo postačujúcim len poukázanie na trestnú minulosť, nemohla by možnosť podmieničného prepustenia motivovať odsúdeného k náprave a neposkytovala by mu perspektívu v priebehu výkonu trestu.

Každé zamietavé uznesenie by malo obsahovať krátky návod pre odsúdeného, obsahujúci uvedenie toho, aké zmeny sa od odsúdeného očakávajú. Až uvedením konkrétnych dôvodov, prečo žiadosti odsúdeného o podmieničné prepustenie nebolo vyhovené, a to dôvodov, ktoré odsúdený mohol a môže v priebehu výkonu trestu odňatia slobody ovplyvniť, ho súdy môžu viesť ku zmene. Je nutné mať na pamäti taktiež to, že zamietnutie žiadosti o podmieničné prepustenie za situácie, keď odsúdený vyvinul značné úsilie, aby bol účel trestu naplnený, môže mať naopak veľmi negatívne dôsledky na jeho resocializačný proces.

Argumentácia súdu o nespĺnení podmienky prognózy riadneho života v budúcnosti je teda podľa jeho názoru príliš všeobecná a odôvodnenie nedostačujúce. Má za to, že súd svoj záver o nedostatku prognózy vedenia riadneho života založil na predchádzajúcom konaní odsúdeného, ktoré už nie je možné zmeniť.

Vzhľadom na uvedené navrhuje, aby odvolací súd napadnuté uznesenie zrušil a sám rozhodol tak, že sa podmienične prepúšťa z výkonu trestu odňatia slobody a určil mu primeranú skúšobnú dobu podľa § 68 Trestného zákona.

5. Podľa § 192 ods. 1 Trestného poriadku pri rozhodovaní o sťažnosti preskúma nadriadený orgán

- a) správnosť výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým sťažovateľ podal sťažnosť, a
- b) konanie predchádzajúce týmto výrokom napadnutého uznesenia.

Podľa § 193 ods. 1 Trestného poriadku nadriadený orgán zamietne sťažnosť, ak

- a) nie je prípustná,
- b) bola podaná oneskorene, neoprávnenou osobou, osobou, ktorá sa jej výslovne vzdala alebo ktorá znovu podala sťažnosť, ktorú už predtým výslovne vzala späť, alebo
- c) nie je dôvodná.

6. Krajský súd v Trnave (ďalej len ako „sťažnostný súd“ alebo aj „krajský súd“) na podklade podanej sťažnosti podľa § 192 ods. 1 Trestného poriadku, preskúmal správnosť a zákonnosť napadnutého výroku, proti ktorému sťažovateľ podal sťažnosť, ako aj správnosť postupu konania, ktoré jeho vydaniu predchádzalo. Sťažnosť podala oprávnená osoba, v zákonnej lehote a smeruje voči výroku, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný.

7. Preskúmaním napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré jeho vydaniu predchádzalo sťažnostný súd zistil nasledovné.

8. Napadnutým uznesením rozhodol prvostupňový súd o žiadosti odsúdeného na podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, ktorý si vykonáva na základe rozhodnutia uvedeného v odôvodnení prvostupňového uznesenia. Žiadosť odsúdeného zamietol z dôvodu, že hoci odsúdený spĺňa formálnu podmienku (vykonanie potrebnej časti trestu odňatia slobody) a prvú materiálu podmienku (vo výkone trestu plnením svojich povinností a svojím správaním preukázal polepšenie), nespĺňa druhú materiálu podmienku (dôvodné očakávanie vedenia riadneho života odsúdeného po jeho podmiennečnom prepustení na slobodu).

9. V odôvodnení napadnutého uznesenia prvostupňový súd pri konštatovaní o polepšení odsúdeného poukázal na jeho hodnotenie vypracované riaditeľom ÚVTOS a zistil, že správanie a vystupovanie odsúdeného počas výkonu trestu je na požadovanej úrovni, konfliktné situácie nevyvoláva, voľný čas trávi zmysluplne. Odsúdenému boli udelené 3 disciplinárne odmeny, disciplinárne potrestaný nebol. Odsúdený bol dlhodobo pracovne zaradený a pracovnú morálku mal na požadovanej úrovni. Odsúdený plní ciele stanované programom zaobchádzania a k trestnej činnosti má kritický postoj. Vzhľadom na uvedené pozitívne hodnotenie odsúdeného bez vážnejších negatívnych poznatkov prvostupňový súd dospel k záveru o preukázaní prvej materiálnej podmienky.

10. Vo vzťahu k druhej materiálnej podmienke, t. j. dôvodné očakávanie vedenia riadneho života odsúdeného po jeho prepustení na slobodu, poukázal prvostupňový súd na trestnú minulosť odsúdeného, jeho osem záznamov v registri trestov, a povahu trestnej činnosti. Z odpisu registra trestov vyplynulo, že odsúdený v ňom má 8 záznamov za obdobie od 2013 do 2021 prevažne za majetkovú trestnú činnosť; 6 odsúdení sa týka trestného činu krádeže. Skonštatoval, že odsúdený má evidentné sklony k páchaniu trestnej činnosti a ani predchádzajúce odsúdenia, či už išlo o podmiennečné tresty odňatia slobody, alebo o nepodmiennečné tresty odňatia slobody a výkon takýchto trestov, nepôsobili na odsúdeného dostatočne výchovne a preventívne tak, aby odsúdeného prevychovali a odradili od páchania ďalšej trestnej činnosti. Odsúdený napriek predchádzajúcim odsúdeniam a výkonom nepodmiennečných trestov odňatia slobody sa neskôr trestnej činnosti opätovne dopustil, a to dokonca závažnejším spôsobom, nakoľko sa dopustil trestného činu vo forme zločinu a formou spolupáchateľstva. Aktuálne odsúdenie, ktoré odsúdený vykonáva, je za dva skutky (1T/90/2018), voči ďalšiemu skutku (31T/13/2018) bol aktuálny trest uložený ako súhrnný, a pri ďalšom odsúdení (27T/23/2020) súd upustil od uloženia súhrnného trestu voči aktuálnemu odsúdeniu, ktorého trest odsúdený vykonáva. Z uvedeného vyplýva, že odsúdený sa po výkone predchádzajúceho nepodmiennečného trestu odňatia slobody dopustil ďalších 4 skutkov, ktoré boli v súbehu, a ďalšieho skutku, za ktorý dostal samostatný trest (31T/41/2019), spoločne piatich skutkov. Páchanie protiprávnej činnosti preto nie je u odsúdeného len jednorazovým vybočením z inak riadneho spôsobu jeho života, ale ide o osobu, ktorá opakovane pácha protiprávnu činnosť. Uviedol, že pochybnosti o vedení riadneho života v budúcnosti neeliminujú ani tvrdenia odsúdeného o zmene a záujme viesť riadny život, a ani príslub do zamestnania a príslub bývania, a to z dôvodu, že už početnosť a zvyšujúca sa závažnosť povahy trestnej činnosti prevažuje nad odsúdeným tvrdými skutočnosťami. Poukázal aj na tú skutočnosť, že odsúdený bol v minulosti zamestnaný, mal príjem, a napriek tejto skutočnosti sa dopustil majetkovej trestnej činnosti, teda ani príjem odsúdenému nezabránil v páchaní trestnej činnosti. Pokiaľ odsúdený poukázal na užívanie pervitínu ako dôvodu páchania trestnej činnosti, k tomuto prvostupňový súd uviedol, že odsúdený mal užívať pervitín 2-3 roky, pričom trestnej činnosti sa dopúšťal v dlhšom časovom období (odsúdenia od 2013 do 2021), z čoho je zrejmé, že užívanie pervitínu nebolo výlučným dôvodom páchania trestnej činnosti. Odsúdeným uvádzané skutočnosti (príjem, podpora od rodiny, bývanie) boli podľa názoru prvostupňového súdu dané už v minulosti v období páchania trestnej činnosti, teda odsúdenému nezabránil v páchaní trestnej činnosti, a preto aktuálne nemôžu byť garanciou vedenia riadneho života v budúcnosti. Taktiež dobré správanie odsúdeného vo výkone trestu skôr svedčí o adaptácii sa odsúdeného podmienkam výkonu trestu, než o dlhodobej zmene a náprave, pretože odsúdený už bol v minulosti niekoľko mesiacov vo výkone trestu odňatia slobody a po výstupe sa opäť dopustil trestnej činnosti a to ešte závažnejšej ako predošlej a opakovane. Prvostupňový súd mal preto za to, že náprava odsúdeného a celkové pozitívne pôsobenie na odsúdeného je v súčasnosti možné len počas ďalšieho pobytu vo výkone trestu odňatia slobody, pričom podmiennečným prepustením odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody by nebol naplnený jeden zo základných účelov trestu, ktorým je ochrana spoločnosti pred páchatelmi trestných činov.

11. Preskúmaním konania, ktoré predchádzalo vydaniu napadnutého uznesenia sťažnostný súd zistil, že toto bolo vykonané v súlade so zákonom, keď prvostupňový súd nariadil a vykonal verejné zasadnutie, na ktorom vypočul procesné strany, oboznámil listinné dôkazy a dal odsúdenému možnosť dostatočne realizovať jeho práva, ktoré mu vyplývajú z ustanovení Trestného poriadku.

12. Pokiaľ ide o správnosť napadnutého výroku, sťažnostný súd je názoru, že všetky vyššie uvedené skutočnosti neumožňujú v prípade odsúdeného vyhovieť jeho žiadosti o podmieňané prepustenie. Uvedené zistenia, ktoré bral prvostupňový súd do úvahy pri svojom rozhodnutí, sú zistené správne a sú tými relevantnými skutočnosťami, ktoré bolo potrebné zvážiť a vyhodnotiť v súvislosti so skúmaním splnenia podmienok na podmieňané prepustenie odsúdeného. Sťažnostný súd sa však nestotožňuje so záverom prvostupňového súdu, že odsúdený splnil prvú materiálnu podmienku.

13. Pre pozitívne rozhodnutie súdu o podmieňanom prepustení odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody je nevyhnutné, aby odsúdený počas tohto výkonu svojim správaním preukázal polepšenie, čo nemožno bez ďalšieho stotožniť len s dobrým správaním sa odsúdeného vo výkone trestu odňatia slobody a zároveň je potrebná aj danosť reálneho predpokladu, že po takomto rozhodnutí bude odsúdený viesť riadny život.

14. Pri vyhodnotení materiálnych podmienok na podmieňané prepustenie je potrebné posúdiť všetky okolnosti, ktoré súvisia s osobou odsúdeného, jeho osobné a charakterové vlastnosti, celkový postoj k spoločenským normám a pravidlám, povahu a charakter spáchanej trestnej činnosti a jeho správanie sa vo výkone trestu odňatia slobody. Je preto správny postup prvostupňového súdu, ktorý komplexne posudzoval osobnosť odsúdeného, trestnú minulosť, charakter trestnej činnosti aj resocializačnú prognózu odsúdeného.

15. Sťažnostný súd len opakuje, že osoba odsúdeného vzhľadom na jeho kriminálnu minulosť (opakované páchanie trestnej činnosti úmyselnej povahy, 8-krát súdne trestaný, opakovaný výkon nepodmieňaného trestu odňatia slobody) a na menej priaznivú resocializačnú prognózu nedáva sťažnostnému súdu dostatočnú záruku, že prišlo k polepšeniu odsúdeného (na rozdiel od názoru prvostupňového súdu) a tento bude v prípade podmieňaného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody viesť riadny život. Aj keď je správanie sa odsúdeného vo výkone trestu odňatia slobody v súlade s ústavným poriadkom s poukazom na jeho predchádzajúci výkon nepodmieňaného trestu odňatia slobody, je dôvodné skôr konštatovať jeho prispôsobenie sa režimu výkonu trestu odňatia slobody ako vnútornú zmenu v jeho hodnotovej orientácii. Z vykonaného dokazovania je zrejmé, že na nápravu odsúdeného a uvedomenie si negatívnych dôsledkov jeho konania nemali vplyv žiadne z predchádzajúcich uložených trestov, nakoľko sa opakovane dopúšťal trestnej činnosti prevažne majetkového charakteru, hoci bol zamestnaný, pričom prvostupňový súd nekonkretizoval, v čom vidí polepšenie sa odsúdeného a pod obsah tohto pojmu podradil dobré správanie sa odsúdeného vo výkone trestu odňatia slobody. Je nevyhnutné zohľadniť, že odsúdený po výkone predchádzajúcich trestov mal možnosť na slobode preukázať, že vie viesť riadny život, no odsúdený tieto príležitosti nevyužil, a preto niet sa prečo domnievať, že práve podmieňané prepustenie z aktuálneho výkonu trestu odňatia slobody už splní svoj zákonom sledovaný účel, keď tento účel nebol doposiaľ naplnený žiadnym z uložených a odsúdeným vykonaných trestov. V prípade odsúdeného teda prevažuje legitímna potreba ochrany spoločnosti pred ním ako páchatelom trestnej činnosti.

16. Sťažnostný súd zároveň konštatuje, že len dobré správanie odsúdeného v podmienkach výkonu trestu odňatia slobody nie je dostačujúce na vyslovenie predpokladu, že bude na slobode viesť riadny život.

17. Za daného stavu vecí sťažnostný súd v celom rozsahu zdieľa názor prvostupňového súdu, že náprava a celkové pozitívne pôsobenie na osobu odsúdeného je možné len počas jeho pobytu vo výkone trestu odňatia slobody, pričom podmieňaným prepustením odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody by nebol naplnený jeden zo základných účelov trestu, ktorým je ochrana spoločnosti pred páchatelmi trestných činov. Aj sťažnostný súd má vážne a dôvodné pochybnosti o tom, či odsúdený v budúcnosti v prípade podmieňaného prepustenia povedie riadny život, a preto je namieste konštatovať, že odsúdený nespĺňa všetky zákonné podmienky pre podmieňané prepustenie a prvostupňový súd správne žiadosť odsúdeného o podmieňané prepustenie zamietol.

18. Názor súdu o nesplnení druhej materiálnej podmienky nedokáže, vzhľadom na vyššie uvedené, zmeniť ani príslub do zamestnania ani príslub o poskytnutí bývania, ktorý odsúdený predložil spolu so žiadosťou o podmieňané prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody a potvrdil na verejnom zasadnutí. Odsúdený mal v minulosti zabezpečené bývanie a aj prácu, no napriek tomu opakovane páchal prevažne majetkovú trestnú činnosť.

19. Sťažnostnú argumentáciu odsúdeného, že boli porušené jeho práva zaručené Ústavou Slovenskej republiky, Listinou základných práv a slobôd či Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd, považoval sťažnostný súd za nedôvodnú, pretože zohľadnenie predchádzajúcich odsúdení, či dokonca odsúdenia, pri ktorom bol uložený vykonávaný trest odňatia slobody ako jednej z okolností, z ktorej bol vytvorený záver o tom, že u odsúdeného nemožno očakávať to, že povedie riadny život,

nemožno posúdiť ako porušenie zákazu stíhania za čin, za ktorý už bola osoba žiadajúca o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odsúdená.

20. K sťažnostnej argumentácii odsúdeného ohľadom druhej materiálnej podmienky sťažnostný súd uvádza, že úvahy o trestnej minulosti odsúdeného zodpovedajú podľa názoru sťažnostného súdu podmienkam ustanoveným v § 66 Trestného zákona, pre ktoré nemožno odsúdeného prepustiť z výkonu trestu odňatia slobody. Opakované protiprávne konania odsúdeného, za ktoré bol postihnutý trestom odňatia slobody, ktoré boli spojené s výkonom tohto trestu, a opakované spáchanie majetkových trestných činov či trestných činov marenia výkonu úradného rozhodnutia krátko po sebe (odsúdenia v roku 2013, 2014, opakovane 2015, 2018, opakovane 2019 a 2020) odôvodňujú záver, že rozhodnutie prvostupňového súdu o jeho podmiennečnou neprepustení z výkonu trestu odňatia slobody nie je zjavným právnym omylom pri výklade § 66 Trestného zákona.

21. Vo vzťahu k tejto námietke odsúdeného sťažnostný súd poukazuje aj na odôvodnenie napadnutého uznesenia, ktorý pomerne rozsialo vysvetľuje, že zohľadnenie trestnej minulosti pri podmiennečnom prepustení má rozhodujúci význam pri určení pravdepodobnosti jeho správania sa v budúcnosti. Pre zvýraznenie správnosti tejto úvahy prvostupňového súdu, sťažnostný súd opakuje, že posúdenie otázky novej recidívy je vždy len predpokladom vysloveným s väčšou či menšou mierou pravdepodobnosti, no pri skúmaní tejto miery sa vychádza z objektívnych kritérií, medzi ktoré patrí predchádzajúci spôsob života odsúdeného i jeho sklony k páchaniu trestnej činnosti. Súd sa môže pri hodnotení osoby odsúdeného prizerať na skutočnosť, že sa v minulosti dopustil trestných činov a z toho vyvodí príslušné závery z hľadiska jeho vzťahu k spoločenským hodnotám chráneným Trestným zákonom a možnosti jeho nápravy a polepšenia. Možnú recidívu v budúcnosti odôvodňuje aj správanie sa odsúdeného v minulosti, nejde teda o subjektívny názor prvostupňového súdu, ale vychádza z objektívnych kritérií, ktorým je odpis registra trestov. Riziko recidívy sa u odsúdeného aj s ohľadom na jeho trestnú minulosť javí ako veľmi pravdepodobné a vysoké, preto nemá v osobe odsúdeného záruku, že sa opätovne nedopustí protiprávneho konania a bude na slobode viesť riadny život.

22. Na margo sťažnostnej argumentácie odsúdeného, že prvostupňový súd v napadnutom uznesení pri prognózovaní budúceho života odsúdeného nezohľadnil aj iné okolnosti ako trestnú minulosť odsúdeného, sťažnostný súd uvádza, že sa s touto argumentáciou nemôže stotožniť. Prvostupňový súd zobral do úvahy aj charakter trestnej činnosti, ktorej sa odsúdený dopúšťal či jeho predchádzajúci život na slobode. Je potrebné poznamenať, že sa nejednalo o jedinú skutočnosť, ktorá bola pri rozhodovaní o jeho žiadosti na podmiennečné prepustenia zohľadnená. Práve táto odlišuje prípad odsúdeného od iných rozhodnutí, na ktoré vo svojej sťažnosti poukazuje a v ktorých bol vyslovený záver, že nevyhovením žiadosti o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody došlo k porušeniu ústavných práv iných. Pokiaľ odsúdený poukázal na rozhodovaciu činnosť súdov, k tomuto ako príklad sťažnostný súd uvádza, že pri náleze českého ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 355/2021 išlo o odsúdeného, ktorý pred nástupom na výkon trestu odňatia slobody nebol odsúdený a vykonával svoj prvý trest odňatia slobody, pričom zásadným dôvodom jeho neprepustenia z výkonu trestu odňatia slobody bolo to, že na neho bol vydaný európsky zatýkací rozkaz v súvislosti s podozrením zo spáchania trestného činu krádeže v inej krajine. Pri náleze českého ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 715/2004 išlo o odsúdeného, ktorý bol vo výkone trestu odňatia slobody prvýkrát, pričom sa dopustil závažnej trestnej činnosti (vraždy) a boli u jeho osobnosti konštatované známky agresivity, navyše tento odsúdený nebol podmiennečne prepustený.

23. Odsúdený v sťažnosti argumentoval aj tým, že od prvostupňového súdu nedostal odpovede na jeho námietky. S touto argumentáciou sa nemožno stotožniť, pretože z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplývalo, že prvostupňový súd sa zaoberal uplatnenými námietkami, konkrétne na strane 6 a 7 napadnutého uznesenia, kde odsúdený dostal adekvátne odpovede na svoje námietky.

24. Pokiaľ ide o sťažnostnú argumentáciu odsúdeného prostredníctvom ktorej poukazuje na možnosť súdu pri podmiennečnom prepustení určiť skúšobnú dobu a aj primerané obmedzenia a povinnosti, k tomuto sťažnostný súd uvádza, že nato, aby bolo možné uvažovať o určení skúšobnej doby, prípadne primeraných obmedzení a povinností, je potrebné splniť všetky zákonom ustanovené podmienky na podmiennečné prepustenie, čo sa v prejednávacom prípade nestalo. Odsúdený podľa názoru sťažnostného súdu nespĺnil materiálne podmienky na podmiennečné prepustenie, pričom rovnako v zhode s prvostupňovým súdom dospel k záveru, že osoba odsúdeného nedáva dostatočné záruky, že v prípade podmiennečného prepustenia na slobodu povedie riadny život. Tieto potrebné záruky nezmiernuje ani skutočnosť, že by odsúdenému v prípade podmiennečného prepustenia bola určená dlhšia skúšobná doba s prípadnými primeranými povinnosťami a obmedzeniami.

25. Pokiaľ ide o samotné vyjadrenia odsúdeného o tom, že sa chce vrátiť k rodine a viesť riadny život, tak tieto nepostačujú pre záver, že jeho náprava bola po čiastočnom výkone trestu odňatia slobody

dovŕšená, resp. realizovaná v takej miere, že v ďalšom výkone trestu nie je potrebné pokračovať. Snahu odsúdeného o vedenie riadneho života v prípade prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody na slobodu, ktorý by viedol tak, aby sa do budúcnosti nedostával do rozporu s právnymi normami, sťažnostný súd nijako nespochybňuje. To, čo vyvoláva dôvodné pochybnosti, je však skutočná ochota odsúdeného po zmene modelu jeho správania, ktorý sa premietal do opakovaných odsúdení za páchanie trestnej činnosti. Jeho ochota viesť riadny život je len deklarovaná a je v rozpore s jeho správaním sa v minulosti. Taktiež ani odsúdeným uvádzané argumenty ohľadne rodinnej situácie nie sú takými okolnosťami, ktoré by viedli k prepusteniu odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody, pretože rodinu mal i v čase páchania trestnej činnosti a ani táto skutočnosť ho od opakovaného páchania trestnej činnosti neodradila.

26. Sťažnostné námietky odsúdeného ohľadom jeho pobytu vo väzení, ktorý môže byť spojený s negatívnymi vplyvmi a účinkami, tak ani tieto nepovažoval sťažnostný súd za dôvodné. K tomuto navyše sťažnostný súd uzatvára, že náprava páchatel'a a celkové pozitívne pôsobenie na osobu odsúdeného je možné podľa názoru sťažnostného súdu len počas jeho pobytu vo výkone trestu odňatia slobody, pričom podmieneným prepustením odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody by v jeho prípade nebol naplnený jeden zo základných účelov trestu, ktorým je ochrana spoločnosti pred páchatel'mi trestných činov. Samotné znemožnenie páchania ďalšej trestnej činnosti nemusí páchatel'a trvalo odradiť od takého zámeru (ba naopak ako aj odsúdený poukázal, že najmä osoby vo výkone trestu odňatia slobody nezriedka získajú nové, resp. prehĺbia staré kriminálne návyky, čo v spojení s nemožnosťou zaradiť sa do normálneho života v dôsledku spoločenskej stigmatizácie po samotnom výkone zvyšuje pravdepodobnosť recidívy). Na to, aby bola naplnená ochranná funkcia trestu teda musí k represii pristúpiť taktiež prevencia, ktorej účelom je zabezpečiť to, aby samotný páchatel' po vykonaní trestu už ďalej nechcel páchať trestnú činnosť. Táto funkcia trestania je z povahy veci v rozhodujúcej miere ovplyvnená ochotou páchatel'a napraviť sa. Samotný trest k tomu môže len vytvoriť podmienky, čo reflektuje aj zákonná dikcia. Je tak v záujme odsúdeného, aby k prevýchovnej funkcii trestu pristúpila aj jeho vlastná snaha viesť riadny život po výkone nepodmieneného trestu a aby sa už nedostal do rozporu so zákonom.

27. K sťažnostnej argumentácii odsúdeného, ktorá sa týka tej skutočnosti, že od prvostupňového súdu nedostal návod obsahujúci, aké zmeny sa od neho očakávajú, aby bol podmienne prepustený, tak sťažnostný súd pripomína, že na splnenie druhej materiálnej podmienky podmieneného prepustenia, ktorá spočíva v očakávaní, že odsúdený v budúcnosti povedie riadny život, sa nevyžaduje určité konanie odsúdeného, pretože splnenie tejto podmienky neodôvodňuje len pozitívne hodnotené konanie odsúdeného vo výkone trestu odňatia slobody. Ako už bolo zmienené, táto podmienka sa vyhodnocuje komplexnejšie a vo vzájomných súvislostiach ako tomu tak bolo v prejednávanej veci, kedy prvostupňový súd správne vyvodil jej nesplnenie.

28. Vzhľadom na osobu odsúdeného, jeho trestnú minulosť a resocializačnú prognózu, ktoré je menej priaznivé, neboli odsúdeným uvedené žiadne skutočnosti spôsobilé zmeniť rozhodnutie súdu o zamietnutí žiadosti odsúdeného. Záverom sťažnostný súd uvádza, že účelom trestu je najmä ochrana spoločnosti pred páchatel'om trestnej činnosti a trest má odrádzať aj ostatných členov spoločnosti od páchania trestných činov. Je tak v záujme dovŕšenia nápravy odsúdeného a splnenia účelu uloženého trestu odňatia slobody, aby tento ďalej vykonával.

29. S poukazom na vyššie uvedené, sťažnostný súd zamietol sťažnosť odsúdeného, nakoľko táto nebola dôvodná.

30. Toto uznesenie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný riadny opravný prostriedok.